

TÜRKİYE'DE TÜM YÖNLERİYLE ATIK YÖNETİMİ PANELİ

Rekabet Hukuku Kapsamında
Yetkilendirilmiş Kuruluşlar
20.10.2016

Burak BÜYÜKKUŞOĞLU*
Mesleki Koordinatör
Rekabet Kurumu

- Rekabet: Teşebbüsler arasında özgürce ekonomik kararlar verilmesini sağlayan yarış
- Piyasa ekonomisinin olmazsa olmaz koşullarındandır ve olmadığı durumda piyasa ekonomisi kendisinden beklenen faydaları gösteremez.
- Bu nedenle rekabet korunmalı ve rekabetçi süreç sağlıklı bir şekilde işlemelidir.
- Sağlıklı bir şekilde işleyen rekabet, toplumun tüm kesimleri için fayda sağlar.

- Tüm dünyada, rekabet hukuku temel olarak;
 - Kartellerin kontrolü,
 - Hakim durum/tekellerin kontrolü ve düzenlemesi,
 - Birleşme ve devralmaların kontrolü

Ayrıca

- Rekabet savunuculuğundan oluşur.

Amaç **PAZAR GÜCÜNÜN** düzenlenmesi/önlenmesidir.

Kapsam: Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin faaliyetleri kapsam içindedir.

- «Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır».
- Rakipler arasındaki rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar!
- Teşebbüs birliklerinin benzer uygulama ve kararları da bu kapsamda değerlendirilmektedir.

- **Örnek Haller;**

Rakipler arasında gerçekleşen, rekabeti sınırlayıcı anlaşma veya uyumlu eylemler;

- Kartel

- Fiyat tespiti, fiyat anlaşmaları,

- Müşteri, sağlayıcı veya bölgelerin paylaşılması,

- Arz miktarının kısıtlanması, kotalar konulması,

- Rakiplerin anlaşmak suretiyle, belli bir rakibi dışlamaları

- Atık pazarındaki rakipler arasındaki anlaşmalar bu kapsamda yer alabilir!!

- Hakim Durum: Belli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü
- Belirleyici kriterlerin başında yüksek pazar payı gelmektedir.
- Hakim durumda bulunmak değil, kötüye kullanılması yasaktır.
- Hakim durumdaki teşebbüsün rekabeti sınırlayıcı, bozucu veya engelleyici olan veya kendisine haksız avantajlar sağlayabilecek olan, rakiplerinden daha kaliteli bir ürün/hizmet, daha üstün iş anlayışı gibi makul gerekçeler haricindeki yöntemlerle olan davranışları.
- Yetkilendirilmiş kuruluşların bu hususta dikkatli olması gerekebilir!!

Örnek Haller

- Hakim durumdaki teşebbüs/teşebbüslerin yaptığı;
 - Pazara rakiplerin girmesinin engellenmesi,
 - Rakiplerin pazardan dışlanması,
 - Rakip faaliyetlerinin zorlaştırılması,
 - Bazı uzun dönemli münhasırlık (tek satıcı/alıcı/tek toplayıcılık) sözleşmeleri,
 - Eşit durumdaki alıcılara ayrımcılık

- Yetkilendirilmiş kuruluşun (tali bayiden bölge bayisine, bölge bayisinden yetkilendirilmiş kuruluşa, yetkilendirilmiş kuruluştan geri kazanım tesisine) atık akülerin el değiştirdiği her aşamada fiyatları belirlemesi ve bunu uygulaması.
- Üye geri kazanım tesislerinin, yetkilendirilmiş kuruluşun gireceği atık akü ihalelerine girememesi, ancak yetkilendirilmiş kuruluşun girmeyeceği ihaleye girebilmesi.
- Bölge bayileri ile imzalanan sözleşmeler ve bayilerden alınan taahhütnameler yoluyla atık akülerin tamamının yetkilendirilmiş kuruluşa satılmasının zorunlu tutulması.
- Yetkilendirilmiş kuruluş üyesi geri dönüşüm tesislerinin sadece bu kanaldan atık akü almasının zorunlu tutulması, başka kanallardan akü temin eden teşebbüslere ürün verilmemesi

- Sistemlerin, farklı üreticiler için farklı üyelik veya hizmet koşulları getirmemesi (Çevko kararında da gündeme gelmiştir),
- Üreticilerin uzun süreli sözleşmelerle bir sisteme bağlanmaması,
- Rakip sistemlerin müşteri kaynaklarının sınırlanmaması, üreticilerin atığın tamamı için tek bir sistemle anlaşmasının zorunlu olmaması, yeni sistemlerin oluşmasının engellenmemesi.
- Yüksek pazar payına sahip bir sistemin, münhasıran tek bir toplama firmasıyla anlaşma yapması potansiyel toplama firmalarının piyasaya girişlerini kısıtlayabilecektir.
- 1) Münhasırlık zorunlu mudur? 2) Süresi makul mudur? 3) Nasıl verilmektedir?
- Gerektiği durumlar için, toplayıcıların atığı pazarlama haklarının kısıtlanmaması.

- «*Ömrünü Tamamlamış Taşıtların Kontrolü Yönetmeliği Taslağı*»nda tek bir yetkilendirilmiş kuruluş yerine birden fazla yetkilendirilmiş kuruluşun oluşmasına imkan verilmelidir.
- «*Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Yönetmelik Taslağı*»nda mümkün olduğunca yetkilendirilmiş kuruluş/toplayıcı piyasalarında münhasır düzenlemelerin yapılmamalıdır.
- *Ambalaj Atık Kontrolü Yönetmelik Taslağı, Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği Atık Yönetim İşletmesi, Çevko, Lasder Kararlarında* rakip sistemlerin kurulması zorlaştırılmamalı, sisteme katılma ve sistemden çıkma koşulları kolaylaştırılmalıdır.

- Birçok görüşe ise;
 - Yetkilendirilmiş kuruluşların “kâr amacı gütmeyen” yerine “kâr amacı güden”,
 - Yükümlü teşebbüslerin sorumluluklarını, bireysel olarak ve/veya hem de yetkilendirilmiş kuruluşlar ile gerçekleştirebilmelerinin mümkün olabileceği,
 - Faaliyet veya kurulması için temsil edilmesi gereken pazar payı gibi pazara giriş engellerini mümkün olduğunca düşük olması anlayışları yansımıştır.

- Atık pazarında rekabet, çevresel hedefler açısından önemlidir.
- Fiyatlara müdahale edilmemeli, [Asgari fiyat vb.], rakipler arasında fiyat anlaşmaları yapılmamalı ve **fiyatlar pazarda serbestçe oluşmalıdır.**
- Pazarı şeffaf hale getirebilecek ticari bilgiler paylaşılmamalı veya bu bilgilerin paylaşılması zorunluluğu getirilmemelidir.
- Rakip atık yönetimi sistemlerin kurulması zorlaştırılmamalı, mevcut sisteme katılma ve sistemden çıkma koşullarının kolaylaştırılmalıdır.
- Rakip teşebbüsler arasında ayrımcı uygulamalar yapılmamalıdır.

- Rekabeti hiç sınırlamayan veya daha az sınırlayan alternatifler seçilmelidir.
- Aynı amaca ulaşmak için rekabeti daha az kısıtlayıcı alternatifler varsa o alternatifler tercih edilmelidir.
- Getirilen kısıtlamaların zorunlu olduğunun gösterilmelidir.
- Eğer kısıtlamalar zorunlu ve gerekli ise yukarıda belirtilen temel prensipler dikkate alınmalıdır.
- Rekabet Kurumu yalnızca katı bir rekabet perspektifinden konuya yaklaşmamakta, çevresel ve diğer kamu politika hedeflerini önemsemektedir.

TEŞEKKÜRLER